

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékire postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám árak: 4

NAGYVÁRAD, július 10.

Lipótvárosi politika.

Nagyon ritkán szoktunk e helyen szót emelni a Dreyfus-ügyről, amely egy fölünk messze fekvő országnak kínos belügyét képezi, de ennek dacára a magyar sajtónak kilenczven perczentje évek óta oly szokatlan részletességgel s oly nagy szenvedélyességgel tárgyalja azt, mintha az az Ördögszigetről Franciaországba visszahozott s negyedigben bírái elé állított vádlott legalább is — Árpád unokája lenne, vagy hozzá Magyarországnak valami eminens érdeke fűződne.

Ha emiatt szemrehányást tesznek a liberális sajtónak, rendesen az a felelet, hogy csak az igazságszeretet és egy »ártatlanul« meghurczolt és üldözött ember védelme ösztönzi erre az eljárásra a magyar sajtót. Pedig máskor nagyon süket a magyar sajtónak ez a része az igazság iránt.

Hogy egyebet ne említsünk, néhány évvel előbb, mint Dreyfust, egy kath. papot szállított — talán éppen a magyar sajtóban is megénekelt Sfax hajó nem messze az ördögszigettől Cayennbe. Gyilkossággal volt vádolva s bár bizonyíték nem volt ellene, de mert a felmerült gyanu ellen nem védekezhetett, életfogytiglani, a legsúlyosabb rabmunkában tölendő száműzetésre ítélték.

A magyar sajtó meghurczolta a pap nevét, de védelmére egy sort sem közölt. Otthon, Franciaországban sem alakult syndikátus, revíziót sem követeltek és

mégis kiderült az igazság. A lelkiismeret furdalása nem hagyta nyugodni a gyilkost, a ki önkényt feljelentette magát. A teljesen ártatlan papot, aki a gyónási titoktartás sérthetetlen kötelessége miatt szót sem emelhetett a tárgyaláskor védelmére, visszavitték Franciaországba s állásába visszahelyezték. Sem nemzeti ajándékot, sem diszkardot nem adtak neki, sőt a magyar sajtónak liberális irányu közegei még csak azt sem közölték, hogy rehabilitálták ezt az ártatlanul annyit szenvedett embert.

Most azonban a más esetekben szunynyadó igazságszeretet igen ostoba tulajdonsokra ragadta a magyar sajtót és — a lipótvárosi polgárokat. Ezek a polgárok Pikartól csak annyit tudnak, hogy Dreyfusnak hitsorsosa és egyik fővédelmezője, — na meg annyit, hogy ezt a »vitéz« ezredet áthelyezték Algirba, ő azonban »egészségi« okokból kérte, hogy Párisban maradhasson, — és ez elég volt arra, hogy Pikart ezredesnek a magyar nemzet nevében magyar czimerrel ékesített diszkardot küldjenek.

A belügyminisztériumot akkor még Perczel vezette. Ő tudtára adta a lipótvárosi dreyfusista bizottságnak, hogy jókora tapintatlanság ily módon beleavatkozni egy velünk barátságos viszonyban élő államnak belügyeibe, pláne olyan ügybe, amely meghasonlásba hozta annak az országnak polgárait; ezt az emeletes tapintatlanságot tetézte az, hogy az akkori francia kormány nem volt revizionista.

Hogy ezt megértsék a lipótvárosi polgárok, a fővárosi rendőrség — a magyar

czimer jogosulatlan használata miatt — lefoglalta a diszkardot.

Egy év múlva, mikor már ugyis elvesztette aktuális voltát a dolog, — ugy emlékszünk — némi birság után, visszaadták a diszkardot s a lipótvárosi dreyfusista bizottság — nem elégedve meg az eddigi kudarczczal — utnak indította azt rendeltetési helyére, Párisba.

A »vitéz« ezredes pedig annyira megörült a nagy megtiszteltetésnek, hogy — visszautasította azt. Vajjon azért-e, mert a rendőrség annak idején lefoglalta a diszkardot, vagy azért-e, mert megtudta, hogy ez a diszkard nem a magyar nemzet ajándéka, — ez most a fontos kérdés, mely jobban érdekli és foglalkoztatja a magyar sajtót, mint az aratás és a kiegyezés együttvéve.

És hogy a kudarcz teljes legyen — s ez a vasárnap szenzációja — egy Párisban élő magyar ember, földéaki Návay Gyula a világkiállítás magyar kormánybiztosnak unokaöccse, olyan tiltakozást tett közzé a párisi lapokban a diszkard ellen, amelyet bajosan fognak ablakaikba tenni a lipótvárosi politikusok.

Volt-e szükség erre a nyilatkozatra? azt kérde a magyar liberális sajtó; de viszont azt kérdehetik, volt-e szükség arra, hogy ilyen blamirozásnak tegyék ki a magyar nevet s ilyen csinos botrányt csináljanak Párisban a magyar név rovására?

Az érdekes nyilatkozat, mely a Patrie-ban jelent meg a következő:

»Fel vagyok háborodva afölött, amit a francia lapokban olvasok. A magyarok soha-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy szebb kor hajnala.

Mutátvány Simon Péter Király és Haza cz. öt kötetes munkájából.

Mindenüvé elvitték Erzsébetet, a fiatal császárnét az egész monarchiában, csak hozzánk nem. *Magyarország meglátogatását egészen utóljára hagyták!*

Vajjon miért? Lehet, hogy az osztrák politikusok, kiknek lelkét ellenünk elkövetett nagy bűnök sulya nyomhatta, nálunk féltették a császár és a császárné életét; de lehet az is, és ez valószínűbb, hogy ők bennünket boszantani, megszégyeníteni akartak. Prágába, Milanoba, a legvéresebb forradalom színhelyére, elvitték a császári párt, de Pestre nem.

Ezt is, — nekem úgy látszik, — az isteni Gondviselés intézte úgy. Idővel erőt is nyert a gyászoló nemzet, hogy királyhűségét, melyet a Haynauéknak sem sikerült vérbe fulasztani, a férjnek és hódolatát a nőnek ősi, keleties fényben és czáfolhatatlan őszinteséggel bemutatthassa, az uralkodó pártnak némán oda kiáltassa: »Ime a párttűtő, a rebellis magyar nemzet!»

Ha a látogatás előbb történik, pl. mindjárt 1854-ben, a félig elvérzett ember lethargiájában látja meg a császári pár a magyar nemzetet s ez legfőleg rablánczát rázza meg egyszer előtte, hogy életjelt adjon magáról, vagy a

hivatalos presszió sajtól ki kebléből egy inkább hörgéshez hasonló gyöngye »éljelt.« Ez a látvány nem felelt volna meg annak a kárpálnak, melyet Erzsébet Richter és Mailáth segédelmével magának még szülőföldjén alkotott a magyar nemzetről.

Jó, nagyon jó volt, hogy a fiatal császári pár csak 1857. május 4-én indult magyarországi körutjára, miután már bejárta a monarchia többi tartományait. Ekkor már láthatta a császárné, hogy le vagyunk igazva, hogy még vérzünk számtalan sebtől, hogy szenvedünk, de láthatta azt is, hogy a magyar nemzet meg nem érdemelt, méltatlan sorsát méltósággal viseli el. S meggyőződött arról, hogy a lelánczolt óriás őrzetere egy egész nagy hadsereg szükséges, mely annak már csak erősebb sőhajától is megretten.

Egy ilyen hangosabb sőhajtása volt a nemzetnek a konzervatív mágnások híres petíciója, melyet az uralkodó pár ezen magyarországi útja alkalmával nyújtott át Sczitóvszky János herczegprimás a császárnak. A lebilincselte őriás ezen életjelétől annál is inkább megijedtek porkolábjai, mert fenyegetésük »miserint a kérelmezők fejükkel játszanak«, üresnek és hiúknak bizonyult. S vajjon miért? Abból a pillantásból, melyet *Bajor Erzsébet* a szenvedő óriásra vetett, nemcsak részvétet, hanem eső-dálatot is lehet kiolvasni!

A császári pár 1857. május 4-én már korán reggel elhagyta Bécsset az »Adler« nevű császári yachton, melynek fődézetéről, mihelyt

a magyar határhoz közeledtek, a fiatal császárné többé nem távozott el. *Erzsébet 1857. május 4-én, délelőtti 10 órakor lépett először magyar földre, ott, ahol a komáromi Duna-part ligele kezdődik.* Kétséget sem szenved, hogy azon a helyen, ahol ami drága Erzsébetünk legelsőbb tette lábát magyar földre, a magyar hálás szive méltó emléket emelend megdicsőült lelkének.

A falvakban, a Duna mindkét parján, sorban megszólaltak a harangok, mihelyt a tornyokból megpillantották a fejedelmi párt hozó hajót és a parton összegyűlt lakosság zászló-, kendő- és kalaplobogtatva, éljenezve, néhol zeneszóval, üdvözölte az elhaladó yachtot, melyet a dunamenti városok ágyu- és mozsárdörgései is fogadtak.

Igy uszott a hajó le Pest-Buda felé.

Itt már április utolsó napjai óta ezer meg ezer munkás foglalkozott a város diszítésével és óriási tribünök állításával.

Különösen azon utcák voltak fényesen föl-diszítve, melyeken a bevonulás volt történendő, ahol többnyire katonák állottak sorfalat rendőrséggel vegyest; csak a fürdőutczát foglalták el két oldalon azon mester emberek, akik a főváros diszítését eszközölték volt.

Buda városa a lánczhid téren két nagy-szerű obeliszket emelt és a Vizváros kapuját, ahol a diszfelvonulásnak el kellett haladnia, fényesen fölkeszítette.

A házak, a lánczhid, az alagut bejárata, a Duna mindkét partja, a számtalan gőzös, —

sem gondoltak arra, hogy Dreyfusnak vagy Pikartnak bármiféle kardot is felajánljának. Az önköb belső ügyeibe való beavatkozás olyan nagy tapintatlanság volna, amelynek elkövetésére egyetlenegy magyar ember sem gondolt. A magyarok sokkal jobb barátai Franciaországnak, semhogy hasonlót elkövetnének és én súlyt helyezek arra, hogy önköb előtt a legerélyesebben tiltakozzam ilyen inszINUÁCIÓK ellen. Hogy az igazat megmondjam, Magyarországon, főképp Budapesten van egy csomó izraelita, aki rokonszenvezik Dreyfussal. De ezek az emberek számba sem jövő kisebbségét képezik a népességnek, amelynek rokonszenve osztatlanul a francziák mellett van. Nagyon kérem önköbket, hogy ne téveszszék össze Magyarországot egy csomó hazátlan trafikánssal, akik azonban gazdái és urai a legtöbb magyar lapnak.

Harcz a csékei mandátumért.

Goldis püspök tudvalevőleg már lemondott magyar-csékei mandátumáról és így az új választás még július hóban fog megejtetni. Eddig — mint vasárnap már megirtuk — két jelöltet emlegetnek u. m. dr. *Kupsa* Viktort és *Fassie* Tódort. A központ hivatalos jelöltje dr. *Kupsa* Viktor, míg a Tisza-párt körei egy kis levélke következtében *Fassie* jelöltsége mellett agítálnak.

A megye köreinek ez állásfoglalása — írja fővárosi tudósítónk — nagy feltűnést keltett Budapesten, mert ez mindenestre lehetetlenné vagy illuzorissá teheti az u. n. tiszta választások szabadságát. A választókat presszióval befolyásolni nem lehet és mint tudva van, nem is szabad. De erről a kérdéstről, ha aktualissá válnék, majd bővebben.

Jelenleg csak annyit, hogy a *Fassie*-párt egyik főkortese (kinek nevét is közli velünk tudósítónk, de ezuttal még nem tesszük ki) hivatalos hatalmával visszaél és az ellenjelölt-ről reprodukálhatatlan áhíreket hoz forgalomba.

A Rabsegélyző egylet közgyűlése.

A »Nagyvárad és Biharmegyei Rabsegélyző Egyesület július 9-én tartotta az évi rendes közgyűlést Szabó József vezetése alatt. A tagok közül kevesen érdeklődtek, mindössze 9-en jelen-

tek meg: Dr. Grósz Albert, Baranyi Zsigmond, Nyiry György, dr. Perjéssy Mihály, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Nesztor József, Winkler Lajos, Pop Aurél és Korn Lajos titkár. A jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Grósz Albert és Nyiry Györgyöt kérte fel az elnök, ki egyuttal konstataálta, hogy a közgyűlés határozatképes, minthogy másodizben van kitűzve. A választmány jelentését az 1898-iki évről Korn Lajos titkár írta és olvasta fel. Gondos és ügyeszerettel szerkesztett beszámolójában kiemelte, hogy a Rabsegélyző egyesület a lefolyt évben is szerény, de céltudatos és eredményes működést fejtett ki. Fenntartotta a rabiskolát, melyben 159-en nyertek oktatást és erkölcsi tanítást, segélyezésre fordítottak 537 frtot, olykép, hogy a kiszabadultaknak munka által igyekeztek becsületes jövőt biztosítani. Az egyesület bevétele volt 17.535 frt; kiadása 1216 frt; vagyona 16.319 frt, mely a helybeli takarékpénztárakban gyümölcsöszik. A m. kir. igazságügyminiszter 900 frt államsegélyt utalványozott. A közgyűlés tudomásul vette a javaslatot, a titkárnak, pénztárosnak (Füredi László), a számvizsgáló bizottság tagjainak (Dr. Sonnenfeld Zs. Huzella Gyula és Nyiry Gy.) köszönetet mondtak fáradságukért. Perjéssy Mihály az általa (még mult évben indítványozott: figyermek-javító intézet ügyében adott felvilágosítást. A tervből azért nem lett semmi, mert a város aikalmas telket nem adhatott s addig más város szerezte meg — áldozatok árán — a javító intézetet.

Most azután mozgalmat fog indítani az emberbaráti és agilis ügyész egy *leányjavító intézet felállítására* iránt. A tagok egybeállítása-sára, új tagok gyűjtésére, az egyesület tőkéinek jobb kamatozására a közgyűlés az elnökséget kérte fel. *Vértesi* Andornak, ki 15 év óta tanít a rabiskolában, kitűnő sikerrel és az Egyesület teljes megelégedésére, a közgyűlés 120 frt segélyt szavazott meg ez évre.

Néhai Gyalóky Lajos elnök és Gyöngyösy Lajos alelnök elhunytá feletti részvételt az Egyesület átiratilag tudatja a gyászoló családokkal. Végül a tisztujtást ejtette meg a közgyűlés. Előökké egyhangulag Szabó Józsefet, alelnökké dr. Perjéssy Mihályt, titkáru dr. Korn Lajost és pénztárosul Füredi Lászlót választották meg.

Számvizsgálókul: dr. Sonnenfeld Zsigát, Huzella Gyulát és Nyiry Györgyöt. Választmányi tagokul a régiek: Baranyi Zsigmond, dr. Berkovics Ferencz, Bige Gyula, dr. Bozóky Alajos, dr. Grósz Albert, Hegyesi Márton, Hlatky Endre, Kurovszky Ferencz, Lázár Márton, Mezey Mihály, Mihálházy Kálmán, Mihelfi Adolf, Molnár Lajos, Nesztor József, Rádl Ödön, Sal Ferencz, dr. Schweiger Ede, Sipos Orbán, Zigre Miklós, Winkler Lajos ujak: dr. Mihelfi Lajos, Olasz Gyula, Vámosi Mihály, dr. Bulyovszky József, Harmathy Károly dr. Konrad Márk, Cziffra Gerő, Jancsó Dezső, dr. Kornstein Lajos, Lévy Zsigmond és Wawrek Kálmán. A közgyűlés után választmányi ülés volt, melyen K. E. rab segélyezésére 100 forint segélyt szavaztak meg olyképen, hogy ezen összeget Perjéssy M. alelnök kezéhez utalványozták azon kéréssel, hogy nevezett részére asztalos műhelyt rendezzen be.

Verekedés katonák és polgárok közt.

A városunk polgársága s a katonák közt évek óta tartó jó viszonyt tegnap hajnalban két részeg katona megzavarta.

Vasárnap hajnalban u. i. a Kispiacz környékén levők nagy lármára lettek figyelmesek.

A lármát két városi iparos *Sándor* György és *Fain* Ferencz csinálta, akiket két katona megtámadott s minden bevezetés nélkül pofozni kezdett.

Az iparosok menekülni próbáltak, de ez nem sikerült nekik.

Szerencsére időközben megjelent a helyszínen *Duró* János rendőr, a ki a két katonát felszólította, hogy kövessék őt a rendőrségre, mit azonban ezek megtagadtak.

A nagy zajra ekkor már nagy néptömeg gyűlt egybe.

A tömeg igen harcias hangulatban volt, s elakarta venni a katonák kardját, ezt azonban *Duró* rendőr megakadályozta.

A nagy tömegben az egyik katona meg is szökött, míg a másikat *Duró* az időközben oda érkezett rendőrök segélyével bekísérte a rendőrségre, ahová több ember nemsokára behozta a megszaladt katona kardját, amelyet tőle időközben elvettek.

mind remekül fel volt díszítve és különféle: sárga-fekete, piros-fehér, kék-fehér (bajor) és nemzeti színű zászlókkal gazdagon fellebögözva.

A mondott napon, — május 4-én, egy hétfői napon, — hirtelen csak megdördülnek az ágyuk a Szent-Gellérthegyen és hatalmas kétfejű-sasos sárga-fekete lobogót huznak fel a budai várak legmagasabb pontjára, — annak jeléül, hogy az uralkodó párt hozó hajó immár átsiklott az ország határán.

Pestmegye küldöttsége, a »*Ferencz* József« és »*Erzsébet*« nevű gőzösökön a fejedelmi párnak elébe indult.

A *Ferencz*-József-gőzös főárboczán roppant nagy zászló lobogott e felirattal: »Pestmegye hódol«, a földézetzen pedig a diszmagyarban megjelent küldöttek között cigány zenekar is talált helyet, mely jó régi magyar nótákat játszott.

A küldöttség délutáni 1/3 órákor pillantotta meg Visegrádnál, a legdicsebb magyar királyok hajdani székvárosánál, a császári párt hozó yachtot. A két hajó megállott és engedte maga előtt elhaladni a császári gőzöst, melyet a zenekar a néphimnuszsal üdvözölt s mely előtt a küldöttség hajóinak lobogói mélyen meghajoltak.

Most észrevették a fiatal fejedelemasszonyt az »*Adler*« földézetén, szürke utiruhájában, fekete mantillával vállán, miként köszöni meg kendője lobogtatásával s magát több ízben meghajtvá a hódolatot, mire az éjenzés megszorosodott.

A két hajó innen Pestig kísérte a császári yachtot.

A kiszálló-hidon Albrecht főherceg, Magyarország akkori katonai és polgári kormányzója, Ernő és Vilmos főhercegek fogadták, *Szcutóvszky* János hercegprímás pedig biboros díszöltönyében üdvözölte a fiatal uralkodó párt.

A császárné Vácz és Budapest között a hajón átöltözvén, amikor a kikötő-hidra lépett, *magyar nemzeti díszöltöny* fedte testét, szászorta jobban kidomborítva fejedelmi alakját és kiemelve tündéri szépségét, mint az idegen vi selet. Ekkor a legbusabb magyar ajka is megnyílt, hogy lelkes éjenzésben kiáltssa oda ennek a esodálatos asszonynak az ő bámulatos n dus selyem hajójával, esillagfényű szemével, leírhatatlan bájos, szende arczával, mámorító mosolyával, hogy »Isten hozott! Isten hozott!«

Akik akkor látták, még mitsem tudtak *Erzsébet*-ről, de minden jót sejtettek, leolvasták ernyős pillái alól ki-kivillanó, ragyogó, jóságos galambszemeiből s meggyőződés hangján mondá egyik a másiknak: »Ez aztán szeretet bennünket!«

Erzsébet pedig elmondhatná magáról *Caesar*-ral: »veni, vidi, vici!« — de nem! csak ezt: »veni, vici«, mert ő, ugy szólva, jóformán még nem is látott bennünket, csak mi láttuk őt az ő anyagi megjelenésében — s már is hódoltunk neki.

A fogadás után kezdetét vette a fényre és pompára akkoriban párját ritkító díszbevonulás.

A királyné üveges hintója elé hat strucc-tollas, hófehér ló volt fogva s a bájos fejedelemasszony fáradhatatlanul integetett kezével és bölöngatott fejével, melyen ezer sziporkát szóró gyémánt diadéma tündöklött, — jobbra-balra,

megköszönendő a szakadatlan, frenetikus éjenzést.

A fejedelemasszony még a forró vérű olaszoknál, — annál kevésbbé a hidegebb véralkotású németeknél és szlávoknál, — sem akadt a rokonszenve, a szeretet, a lelkesedés ily elemi erővel kitörő megnyilatkozására. Az a kép, melyet olvasmányából magának alkotott és melyet a szerencsétlen gróf *Mailáth* János neki kiszinezett a magyar nemzetről, a fiatal fejedelemné előtt kezd immár valóságos életet ölteni.

A királynét követték a hercegprímás, szintén hatos díszfogatban, a panonnhalmi apát, díszhintója előtt és mellett kengyelfutókkal és csatlósokkal, több püspök, a *Batthyány* és *Eszterházy* hercegek, az *Andrássy* grófok, *Czirák*y Antál gróf, *Kállay* Péter, kinek kocsisa és huszárjai *Mária Terézia* korabeli jelmezzuhát viseltek, a megmagyarosodott görög, báró *Sina* Simon, kinek csupán a díszruhája, melyet ez alkalomra készítettett, 400.000 forintba került, *Szögyény-Marich* László, *Waldstein* Keresztély gróf és mások, jobbadán tagjai az alkotmányhü konzervatív főnemességnek.

Hogy a fejedelmi család huzamosb ideig szándékozott Magyarhonban időzni, abból is lehetett következtetni, hogy két kised gyermeküket *Zsófiát* és *Gizellát* is magukkal hozták a budai várakba.

A fejedelmi pár tiszteletére a Nemzeti Színházban ünnepi előadás volt, amelyen színre került *Erkel* és *Doppler* »*Erzsébet*« című kiskalmi operája.

A magyar tábornoki ruhát viselő császár-

Igy azután a másik katona is a rendőrségre ment a kardjáért, ahol mindjárt le is tartóztatták.

A rendőrségen *Szabó* Gábor rendőrbiztos vette fel a tényállást, aki az esetről értesítette a katonai hatóságot, honnan rövid idő alatt megérkeztek a járőrök akik a két elfogott katonát átvették.

Az elfogott két katona: *Leizer* József huszár szakaszvezető s *Paszternik* Jenő tüzér őrmester.

A megvert két polgár tegnap panaszt tett a rendőrségen, mire a rendőrség az iratokat áttette a katonai hatósághoz, kérvén a katonák példás megbüntetését.

A két katona ellen tegnap még *Lebovits* Mór is panaszt tett, akinek a czégtábláját a kardjával a két katona össze-vissza horpasztotta.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért, Más időben 50 kr.

Julius 18. Nagyváros törvényhatósági bizottságának gyűlése d. u. 3 órakor.

* **Egyházi ének és zene.** Előkelő nagy közönség hallgatta vasárnap délelőtt fél 12 órakor a szent misét a váradoszi plebánia templomban. Emelte a vallásos áhitatot, hogy *Szunyogh* Lórándné urnő hegedűn adott elő néhány egyházi zenedarabot, kitűnő technikával, *Tutsek* Ferenczné urnő pedig énekelt megkapó szépen.

* **Felolvasás a kath. legényegyletben.** Vasárnap d. u. 5 órakor a rendes előadási óra alatt, az egylet igazgatója beszámolást tartott a kölni kiküldetéséről. Magát a rajnai utat röviden vázolván, az 50 éves jubileumi ünnepélyre tért át, annak mesés fényét s a legényegyleteknek ebben nyilvánuló páratlan erejét vázolta s azt a kitüntető barátságot, melylyel a magyarok mindenütt találkoztak. Az igazgató lapunk tárczarovatában fog bővebben írni érdekes

utjáról. A felolvasás sok mindenről nyújtott felvilágosítást a tagoknak, kikre mély benyomást tett a kath. legényegyletek erejéről elmondott egy pár érdekes jelenet.

* **Miből építsük a színházat?** Nagyváros város törvényhatósága ugyan a regále kötvényeket szavazta meg a színház építésére, azonban a kedvezőtlen pénzügyi viszonyok miatt a regále kötvények árát kölcsönadták a kaszárnyák építésére. Mivel azonban most már szükséges a pénz a színház építésére, a múlt hónapban tartott városi közgyűlés elhatározta, hogy a színház építésére 200,000 frt folyószámla kölcsönt vesz fel egyetemlegesen a »Nagyvárad Takarékpénztár« és a »Biharmegyei Kereskedelmi Ipar és Termény-hitelbanktól, 6% kamattal egy évre. Ha az összeget egy év múlva nem fizeti vissza a város, a kamattal nagyságára nézve újabb tárgyalnak. — A közgyűlés ezen határozatát a belügyminiszter helybenhagyta s így most már meg van a fedezet a színház építésére.

* **Kinevezések a rendőrségnél.** A polgármester *Sztríngó* János érettségit tett gymnaziumi tanulót és *Jámbor* Sándor jegyzőjelöltet rendőrségi havidijasokká nevezte ki. Előbbi az elnöki, utóbbit pedig a cselédügyi osztályba osztotta be szolgálatra a főkapitány.

* **A debreczeni róm. kath. főgymnázium.** Debreczenből írja levelezőnk: A debreczeni r. kath. főgymnázium föllállítása immár küszöbön van, az V. osztály szeptember elején már megnyílik. A kultuszminiszter tegnap küldötte le Debreczen sz. kir. város közönségéhez hozzájárulás végett azt a szerződési tervet, melyet április 17-én az összeült bizottság megszövegezett: A szerződési terv szerint az új épület a kegyesrendi atyák rendházával és a tornacsarnokkal együtt 225.000 forintba kerül. A miniszter, ha a törvényhozáshoz hozzájárul, évi 11.000 forint maximális állami segítséget ígér. A rend tizenkilenc tanárt köteles alkalmazni, a világi rajztanárt és tornatanítót a miniszter nevezi ki. A véglegesen kifejlesztett főgymnázium nyolcz törzsozotályból és négy párhuzamos osztályból fog állni. A költségeket a következők megajánlott pénzből fedezik: a nagyvárad bihoros püspök 150.000 frtjából, a debreczeni kisprépostság 20.000 frtos ajándékából és Debreczen sz. kir. város 100.000 forintos hozzájárulásából. Az intézetbe valláskülönbség nélkül veszik föl a tanulókat. Szerveznek főgymnáziumi bizottságot,

melynek elnöke lesz a debreczeni plébános, tagjai: a főgymnázium igazgatója, az egyházközség főgondnoka, a tanári kar egy választott tagja, Debreczen sz. kir. város képviselőtestületének két tagja s az egyházközség háromévenként változó három tagja. Ha a kegyesrendi atyák idők folyamán nem tanítanak, a főgymnázium más katolikus tanárokat alkalmaz. A szerződés szövegét — mint a miniszter írja — a nagyvárad bihoros-püspök elfogadta.

* **Alapszabály megerősítés.** Az »Országos Pázmány-egyesület segítő alapja«-nak alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Talliani helyettese.** Talliani bécsi nunczius állapota még egyre válságos, s Rómában már gondoskodtak a nagybeteg nunczius helyetteséről. A pápa a bécsi nuncziatura élére *Tripepi* helyettes államtitkárt rendelte ki, egyuttal *Croix* herceget a nuncziaturához auditore kinevezte.

* **A Női ipariskola kibővítése.** A nagyvárad Női ipariskola egy új munkaszakkal, a szőnyegszövésessel és az anyagfestéssel gyarapodott. A kereskedelmi kamara ugyanis gépeket szerzett be a gobelin, szmyra és perzsa szőnyegek szövésére s ennek tanítására a hódmezővásárhelyi állami szövőgyárból egy képzett munkásnő már napok óta itt tartózkodik.

* **Bontás a színház építés miatt.** A színház építéshez tegnap hétfőn reggel tették meg az első csákány vágást. Bontják azokat a házakat, amelyek helyére jön a színház. Első sorban a város tulajdonában levő Safrád házat bontják; alig pár pár óra alatt fedél nélkül állott a rozoga, dűledező ház s pár nap alatt csak a helye meg az emléke marad a rongyos fészeknek. Egyszerre kezdték bontani a Karaguj-féle ház hátsó udvarában levő raktár épületét is. A Rózsabokor egyelőre, legalább július hó 17-ig megmarad s csak azután hanyják szét. Szükséges továbbá a színház helyül a Markely czég fényképező műhelyének és a Tóth Ferencz ház kereszt épületének a lebontása. A Bazár kiszélesítése céljából novemberig, esetleg a jövő tavaszig nem háborgatják a Bazár szorban levő házakat.

* **A csendőrök áldozata.** A múlt hó 24-iki számunkban helyes értesüléseink alapján megírtuk, hogy *Koís* János élesdi napszamos a csendőrök börtönében elhunyt és hogy az élesdi járásbíróshoz feljelentés adatott be, mely szerint a halál a csendőrök bántalmazása miatt következett be. A vizsgálat azóta kiderítette, hogy az illető idült betegsége következtében hunyt el s nem a csendőrök bántalmazása következtében, a mit mi sem irtunk positive, hanem csak a feljelentés tartalmát reprodukáltuk s mégis tegnap a csendőr szárnyparancsnokságtól a következő hangu értesítést kaptuk:

A m. kir. csendőr 3. szárnyparancsnokságtól.

A Tiszántul múlt hó 24-iki számában ujdonságok rovata alatt »a csendőrök áldozata« cím alatt megjelent hirre nézve illetékes helyen megejtett vizsgálat szerint a való tényállást következőkben közöljük. — Az elhalt egyén nem Kocs hanem Koís József nem a csendőrök kezében, hanem saját lakásán jobboldali tüdőlobban halt el, a csendőrökkel egyáltalában semmi ügye nem volt, nem való az sem, hogy a csendőrség ellen a községben ingerültség volna.

A bírói vizsgálat azért ejtetett meg, — mert a halottkém fekete foltokat látott a hullán s azt bejelentette a jegyzőnek — az pedig a bíróságnak, a törvényszéki orvosi vizsgálat a foltokat mint hullafoltokat állapította meg.

Nagyvárad, 1899. július hó 10-én.

Kiss főhadnagy.

* **A Kugler család gyászja.** Mély részvétellel értesülünk, hogy a közbecsülésben álló Kugler családot mély gyász érte. Kugler Albert vaskereskedő édes atyja, Kugler József

ron és Vilmos s Ernő főhercegeken kívül *Erzsébet* császárné is megjelent Hildegardé főhercegnő oldalán e napon (máj. 6-án) először a Nemzeti színházban. Szépsége, bája és felsége oly remek harmóniába olvadt össze, hogy maguk a hölgyek készséggel itélték oda neki szívőkben az első szépség koszoruját és hangosan hajtogatták, hogy századok nem szülnék ily tünneményszerű remeket.

A színházban mély csend van. Egy színész szerepéhez képest poharat emel és felkiált: »éljen a király! éljen a haza!« Százszoros dörgő »éljen a király!« visszhangzik erre a néző közönség köréből, mely feláll, az udvari páholy felé fordul és bókol.

A császár mosolyog, fejét bólintja, a császárné szemében pedig könyök csillognak, ajka remeg.

Ez volt 1848 óta az első loyális tüntetés. Utóljára a pozsonyi diétán hódoltak tüntető óvációkkal a jóságos Ferdinándnak és unokaöcsésének, Ferencz József főhercegnek, azóta nem mostanig.

A fejedelemasszony szeméből hullott két könnyesepp a nemzet két hirhedt börtönének nyitotta meg ajtaját, a jósefstad'ának és olmutzinek: amonnan száz, iminnen huszonegy rabja a magyar szabadságnak szabadult ki és repült újból föllélekző hazájának a keblére.

Pestről indult a császár pár máj. 24-én a tervezett nagy körútra és a nép mindenütt legalább a fejedelemné előtt hihetetlennek látszó lelkes ovációkban részesítette. Ez alkalommal látott Erzsébet először életében magyar lovasbandériumot.

A sok ajándék közül, melylyel a nép az uralkodó párt elhalmozta ezen körútjában, — amely alatt Erzsébet finom tapintatával egész határozottan kiérezte, mit kell a »bachuszároknak«, az abszolutizmus hivatalnokai pressziójának tulajdonitania s mi volt igaz, tiszta, a nép elkézből fakadó lelkesedés, — mint ez utóbbinak egyik gyümölcsét, kiemelem azt a vert ezüstből készült, relief-diszítésekkel ellátott gyönyörű halász-bográcsot, melyet a szegedi nép nyújtott át. A debreczeni czivisek meg tömör arany-bronzból egy pár egymáshoz teljesen hasonló pártát készítették, formára olyat, minőt az ő leányaik szoktak viselni. A párta abroncsa két hüvelyk széles volt s elül rubin, briliáns és smaragd (piros-fehér-zöld) ragyogtak rajta egymást felváltó sorban.

E két pártát midőn átnyújtották az uralkodó párnak, e feliratot mellékeltek hozzá a debreczeniek: »Hódolat- és emlékjelül Zsófiának és Gizellának, ausztriai cs. kir. főhercegeasszonyoknak.«

Fájdalom! csak Gizella főhercegnő örvendhetett a becsületos debreczeni czivisek emez emlékének: éppen Debreczenben vették a feleséges szülék a távirati híóbbirt máj. 28-án, hogy idősbik leányuk Zsófia állapotában aggasztó fordulat állott be. Tüstént kocsira ültek a megrémült császári szülék s egyenesen Csegére hajtattak s itt a reájok már váró különvonatra ültek és Pestre utaztak.

városi képviselői tag, Nagykárolyban elhunyt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe vasárnap Nagykárolyban, a melyen a Kugler-család is részt vett. — A családi gyászjelentés a következő:

Alulírottak a számos rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a szeretett jó apa, nagyapa, após, illetve testvér és sógornak, **Kugler József** Nagykároly város képviselő-testületi tagjának munkás élete 74-ik évében, súlyos szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után folyó hó 7-én este fél 10 órakor bekövetkezett gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai folyó hó 9-én d. u. 4 órakor fognak a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint a Rozália sírkertben örök nyugalomra tétetni; az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó hó 10-én reggel 7 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az Egek Urának bemutatni. Nagykároly, 1899. július 8. Az örök világosság fényeskedjék neki! Kugler Albert, Kugler Juliánna, Kugler Ferencz, Kugler Lajos, Kugler Antal, gyermekei. Kugler Albert, Fábri Lajos, Fábri Mariska, Kugler Mariska, Kugler József, Kugler Róza, Kugler György unokái. Fábry Endre, veje. özv. Kugler Györgyné szül. Lőrincz Mariska, Kugler Lajosné szül. Zsiván Olga, Kugler Antalné szül. Kincses Mariska, menyei. Kugler Katalin férj. Morgenthal Ignáczné, Kugler Anna férj. Hering Jánosné, Kugler Erzsébet férj. Tóth Józsefné.

* **Kinevezés.** **Ferenczy Dénes** adóhivatali tiszt a belényesi adóhivatalhoz adóhivatali elnörré neveztetett ki.

* **Hirtelen rosszul lett.** Vasárnap este temérdek sokan búcsúztak el a veszni indult Rózsabokortól. A sokat látott terebélyes fák alatt, melyek egytől-egyig mind bárd alá kerülnek, mikor a színjátszó művészetnek felépítik a díszes csarnokot, ember-embert ért vidám hangulatban s előkerültek mindazon rossz viczcetek, melyek 60 év óta az állandó színházi tervezetések tájkát benépesítették, s majdan az új színház foyerjében is helyet fognak foglalni.

A mulatozó vendégsereg egyszerre csak a kert egy zugába tekintett, ott ahol az asztalok végződtek s a le nem taposott zöld fű díszlett. Egy magas szikár férfi egy nőt tartott átölelve s minden erővel szorította magához.

A botrány teljes volt.

A kislányok pirulásba kezdtek, egy család-apa félszeggel odanézett s a bajusza alatt mormogta:

— Utálat!

Egy ünnepelet művész nő csengő kacaj közt jelentette ki az öt körül zsongó uraknak:

— Csinos!

Az ölelkezés azonban nagyon soká tartott s a nőt nem lehetett látni a férfitől. A dolgot végre megsokalta egy tiszt ur s dühösen ugrott föl az asztaltól:

— Ah ez már mégis valami!

Ebben a pillanatban elhallgatott a katonazene, mely valami *Meyerbeer* potpourri-t játszott s az ölelgetőző férfi — az elájult nő férje — borzasztóan rémült arczzal, — mely mindenben megfagyasztotta a vért — fordult a közönség felé:

— Az Istenre kérem adjanak ide egy eczetes üveget meg egy székelt!

A hirtelen rosszul lett uri nőt a résztvevők egész csapata vette körül s mind segíteni akart rajta, amíg az eczetes dörzsöléstől eszmélni kezdett, s többek segítségével kocsiba helyezték.

* **Az árvíz Biharmegyében.** A két hét előtti folytonos nagy esőzések rendkívül sok kárt tettek Belényes vidékén. Különösen a dragonyesi jegyzői körhöz tartozó községek érezték meg a viharok erejét s az árvíz veszedelmét. A Körözsök helyen kilépett medrétől s nagy pusztítást vitt véghez. Pedig a folyónak mindenütt nagy ártere van s könnyen elkerülhető lett volna a veszély, ha a gondozatlan, elhanyagolt mederben megfelelő szakértői utasítás alapján olyan munkálat eszközöltetnék, a mely megakadályozná az ár kicsapását. Viz-

fogó sarkantyukat, töltésemelést, meder mélyítést kellene készíteni a folyóban. Dragonyesd és Cziganyesd között a kőgátat is nagyon megrongálta az árvíz s a megyei utat is több helyen tönkretette. Lelesd, Sebes, Belezseny, P.-P.-Cziganyesd, Dragonyesd és Nyégerfalva községek együttes kérelmet intéztek az alispánhoz, a melyben sürgős helyszíni szemlét kérnek s a községek részére szakértők kirendelését, akik a tervezetet felvéve, utasítást adnának a munkálatnak. Élesden a hid balpartján mosta ki az áradás a földet s veszély fenyegeti a hidat. Sürgős helyreállítást kér.

* **Hymen.** A városi telefon egyik bájos alkalmazottját: **Grünfeld Janka** kisasszonyt özv. Grünfeld Bernátné leányát a napokban jegyezte el Grósz Frigyes hivatalnok.

* **A révész haragosa.** Csona Sándor, aki nagynevű névrokonától abban is különbözik, hogy ő csak vízen utazik, azzal keresi kenyerét, hogy halászmesterséget folytat s ő a Cháron-ja a velencei szőlős gazdáknak, kiket egy csónakon, melyet a velenceiek ősi jogon kapnak a várostól, szállít át fejenként 2 modern obulusért a tulsó partra. Csona Sándor a multkoriban nem sok szerencsével vetette ki hálóját a hold fényénél a halakra, nem tudott ezen az éjszakán halat fogni, fogott azonban váratlanul egy sokkal nagyobb valamit Fernbach János engedély nélküli halász személyében, aki orozva dézsmálgatta a keresett zsákmányt. Ez időtől Fernbach, kit Csona a rendőrségnek is feljelentett, esküdt ellensége lett Csomának és mint az árnyék üldözte őt. Végre tegnapelőtt egy éjjeli halászon meglepte haragosát és a védtelen emberen kegyetlenül kitéltte bosszúját. Földre teperte Csomát és úgy összeverte őt, hogy ez félholtan maradt az eset színhelyén. Az esetet felesége jelentette be a rendőrségnek, mely már megtette intézkedéseit a véres merénylő kézrekerítésére.

* **A kolozsvári diák kongresszus jegyzőkönyve.** A kolozsvári Egyetemi lapok legutóbbi száma közli az országos diákszövetség kolozsvári gyűlésének a jegyzőkönyvét. A jegyzőkönyv egész részletesen emlékezik meg a kongresszuson történekről. A jegyzőkönyvnek ily gyors elkészülése annál meglepőbb, mert idáig a jegyzőkönyveket rendszeren nem készítették el, így csak a nagyváradi kongresszus jegyzőkönyve van meg, míg a többi el nem készült.

* **A Körözs hullamai közt.** Csaknem könnyelműségének áldozata lett vasárnap 3 fiatal ember; kik vakmerően neki vágva szekerrükkel a különben is áradó Körözsnak, csak kétségbeesett küzdelemmel és a mentésükre vállalkozó derék polgárok önfeláldozása árán szabadultak meg a hideg hullám-sirtól. A 3 suhanczokban levő fiu közül kettő **Ujlaky J.** velencei kovácsmester gyermeke, harmadik ugyanannak inasa, ki egyszerűen kocsis helyett a lovakat is hajtotta. Az apa előre figyelmeztette őket, hogy a nagyhidra kerüljenek, ezek azonban idősporolásból a rövidebb vízi utat választották, de alig értek a Körözs közepére, a lovak elmerültek s a kocsis oldalfordult. A borzasztó látvány szemtanui ruhástól együtt rohantak a végveszélyből kimenteni a szerencsétlen fiukat, a mi végre sikerült is. A lovak is kivergődtek nagy nehezen, mert az istráng elszakadt s ezek elszabadultak. A szekeret és kerekeit darabokban halászták ki csákányokkal. A mentésben különösen Karácsony Imre talyigás tüntette ki magát.

* **Kutyák a közérkölcshoz szolgáltatásban.** Kassáról írják az alábbi jóízű történetet: Melenyári délutánon, mikor a nap tüze égeti az ember bőrt, a külváros népe késő alkonyatig elhüszöl a város szélén folyó Hernádcatornában. Fesztelenül, abban az egyszerű tolettben teszik ezt a külváros lakói, melylyel a teremtés ruházta fel az embert. A Hernádcatorna partján, ahol ezek az operettbe való mitológiai jelenetek játszódnak le, kényes izlésű uriemberek lakásai és villái vannak, akik minden módot megkíséreltek már, hogy a tisztaság szerető népet a fürdőzésnek illetően nemről leszoktassák. Legjobb egy villatulajdonos

ötlete, ki két idomitott ujjfunlandi kutyát hozott. A két mentő kutya folyton a parton sétál s ha valaki fürdési szándékból beleugrik a vízbe, azt azonnal kimentti. A hajánál fogják meg a boldogtalant és bármennyire is kapálózók, a két kutya addig el nem eresztik, míg parthoz nem jut. Mióta a két ujjfunlandi örökdió a Hernádcatornában fürdők életének biztonsága fölött, a külvárosi fürdőzők kerülnek a vizet.

* **Halálozás.** Özv. **Krausz Kálmán** szül. Schwarcz Eszter, 78 éves korában vasárnap meghalt. Temetése ma, kedden d. e. 10 órakor lesz a Nagy Teleki-utcai gyászháztól.

* **Árlejtés nyomdai munkákra.** A nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóság 4076/99. sz. intézkedésével árlejtést hirdet a hivatala részére 1900. évben szükségrendő nyomtatvány-, papir, irodaszerek és könyvkötői munkák biztosítására. Miről az érdekelteket azzal van szerencsénk értesíteni, hogy az ide vonatkozó közelebbi feltételek a nevezett kir. pénzügyigazgatóságnál és az alant írott kamaránál a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1899. július 10. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara, Jankó József, elnök, dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* **Dalestély a Rhédey-kertben.** A »Nagyvárad-ujvárosi ev. ref. egyházi Énekkar« f. hó 16-ára hirdetett »Dalestélyt« a Sport-téren tartja, mivel a Rózsabokor bontásához hozzáfogtak és így a vidám esték tanyáját, melyet annyiszor felvert a dal, mégsem bucsuztatják el szerenáddal derék dalosaink.

* **A hős párbajozók.** Egy dunántúli városban történt, hogy két fiatal ur összeveszett egymással. Természetes, hogy az összeveszés folytán oly folytonossági hiányok keletkeztek a fiatal ur becsületén, a melyeket csak a vér tud lemosni. Ámde összeveszni sokkal könnyebb, mint sikra szállni s a két fiatal urnak, őszintén bevallva, sehogysem tetszett az a leendő párbaj, a melyet a vére szomjas »lelkismeretes« segédek nagy igyekezet után elhatároztak. Az ördögbe is néha a kapanyél is elsül, sőt sokszor a vak kutya is gyöngyöt talál, hátha még a pisztolyok is el találnak sülni, sőt az ostoba golyó . . . nem, — erre még gondolni is háborzongató dolog. Az egyik ur tehát elhatározta, hogy bejelenti a dolgot a rendőrségnek. A rendőrség közbelép, mielőtt a párbaj végbemenne: drukkolni sem kell és a bátorság nimbusza is megmarad. Beállt tehát nagy titokban a rendőrkapitányhoz s előadja neki részletesen a dolgot, A rendőrkapitány nézi, nézi és hallgatja, azután csak ennyit mond a bátor fiatalnak:

— Nagyon helyes . . . de igazán kár volt fáradni . . . Mert itt volt a másik ur, épen egy félórával ezelőtt . . .

* **A jancsi-bankók és az aratás.** A küszöbön levő aratási munkálatokra való tekintettel a belügyminiszter, mint értesülünk, rendelkezést bocsátott ki, mely egy a mezei mint egyéb munka-vállalkozóknak, hivatkozással a mezei munkástörvényre, szigorúan megtiltja a jancsi-bankók alkalmazását, s fölhívja a törvényhatóságokat, hogy hirdetményekben szólítsák föl a munkásokat, hogy ne fogadjanak jancsi-bankókat, hanem tegyék meg az ezeket kínáló vállalkozó vagy birtokos ellen a följelentést a rendőrségnél, községi előjárásnál vagy a szolgabírósnál, amelyeket a miniszter a legszigorubb eljárásra utasított.

Az ember-spediteurök.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, július 10.

A csömöri-uton, szemben a keleti pályaudvarral van egy utazási iroda, a mely a rendőrség előtt igen ismeretes s a melynek már nem egyszer volt baja az üzelméi miatt. A **Flecker és Wellesz**-féle kivándorlási irodáról van szó, a mely a csömöri-ut 8. szám alatt etablálta magát, hogy azoknak, a kik a vidékről jönnek Budapestre oly szándékkal, hogy

Amerikába vándorolnak, a keleti pályaudvarról ne kelljen messzire menniök.

Ezt a kivándorlási ügynökséget, mely a lehető legszemérmelenebb módon csinálja a maga dolgát, Pavlik rendőrfelügyelő már jó idő óta megfigyelte.

Kiderült, hogy Flecker és Welleszék tömegesen liferáltak Amerikába azokat a szegény balekeket, a kik készpénznek vesznek minden ígéretet és a kik reményvel eltele utaznak el az új világba, a hol bizony többnyire csak keserű csalódás, nyomor és nélkülözés vár rájuk.

A VII. kerületi kapitányság e meg nem engedett kivándorlási közvetítés miatt már két ízben büntette meg a hirhedt ember-spediteurket, de ezek még sem akarnak okulni.

Továbbra is künn hagyták a firmatáblájukat, sőt beigazolást nyert, hogy ujabban is sans géne foglalkoztak az embereknek Amerikába való csempészsével.

A VII. kerületi tehát újból — most már harmadszor — maga elé idézte a lelketlen ügynököket, Flecker Mórt ezuttal a maximális büntetésre, két hónapi elzárásra és 300 forint pénzbüntetésre ítélte.

Wellesz ellen szintén megindították az eljárást, de határozatot még azért nem lehetett hozni az ügyben, mert Wellesz jelenleg Brémában tartózkodik és csak pár nap múlva jön onnan vissza, ha csak jobbnak nem látja, hogy egészen ott maradjon.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradi ingyenes népkönyvtárról. Szombaton tartotta meg azon értekezletét a nagyváradi népkönyvtárbizottság, melyen a könyvtáros az év könyvforgalmáról beszámolt. Ezen beszámoló adatai minden ékes frázisnál jobban bizonyítják a könyvtár missziói hivatását.

Érdekes lesz e jelentés alapján egy pillantást vetni a könyvtár fejlődésére. A megnyitáskor 1898. szeptemberben volt a könyvtárnak 538 kötet közhasznú műve. Ez az 1898/9. év folyamán szaporodott 384 kötettel, tehát ez idő szerint 922 kötetben körülbelül 1300 féle mű áll a közönség rendelkezésére, melyeket díjtalanul adnak ki olvasásra. E művek közt képviselve van a magyar népies irodalom színe java.

Kiolvastak a lefolyt évben 157 darab könyvet s ezeket az olvasók becsülettel be is szolgáltatották. Érdekes jelenség, hogy egyes olvasók minden áron megakarják valamivel hálalni, hogy a könyvtár őket hasznos és szép olvasmányokkal ellátja. A könyvtárbizottságnak azonban elve, hogy a könyvek használásáért díjat semmiesetre sem szed, — mindamellett azt a hangulatot is tiszteletben tartja, ha valaki a könyvtár iránt hálás akar lenni s hogy erre módot nyújtson: elhatározta, hogy perselyt tesz ki a könyvtárhelyiségbe az önkényes adományok gyűjtése végett. Így aztán az olyan olvasók is közeledhetnek, akik nem akarnak ingyen elfogadni valamit.

Szó volt arról is, hogy nem kellene-e felállítani az újvárosi és olaszfiókokat is, de a bizottság a jelenlegi korlátolt anyagi körülmények közt ebbe bele nem mehet. A könyvtárnok jelentése szerint egyébiránt más városrészeliek is elég gyakran mutatkoznak.

A Szigligeti Társaság bizonyára nem tehetett nemesebb kulturműveletet, mint mikor ezen népkönyvtárt létesítte, nagyon méltó dolgot tennének városunk pénzügyi és kultur-egyletei, ha a váradvelencei nyilvános népkönyvtárat minél hathatósabban segítyeznék. Könyv és pénzádományok Réz Mihály bizottsági taghoz intézendők.

A Petőfi-Társaság mai zártülésén délelőtt 11 órakor az Akadémiában meg fogják állapítani a tagok a segesvári Petőfi-ünnep

programját s minden intézkedésre nézve határoznak az ünnepély rendezése körül. Ez ülésen Jókai Mór elnök is jelen lesz és bemutatja már elkészült remekművét az „Apotheosis“-t, a melyet úgy Segesvárt, mint Budapestet elfognak szavalni az emlékünnepeken. Ugyanez ülésen mutatja be az elnökség a Petőfi-társaság felhívását az ország közönségéhez, úgy a Petőfi-ünnep, mint a Petőfi-ház érdekében s a felhívás mind a napisajtóban, mind külön lenyomatban szétküldetik a nemzet hazafias lelkesedésének felkeltésére. Mint értesülünk, a »Magyar ifjúsághoz« készül külön buzdító szózat, hogy mivel a tanintézetek szünetelnek: a szünetidő ellenére is üljék meg Petőfi halála emléknapját s küldöttek Segesvárt jelenjenek meg.

IRODALOM.

A király és haza.

Ily czímen bocsátott ki Simon Péter budapesti m. kir. főgymnásiumi tanár s a Szt. István társulat irodalmi osztályának tagja egy öt kötetes terjedelmes munkát, mely a királyi család tagjai életrajzának keretében tárgyalja hazánk legújabb történetét. A kötetek nagy terjedelműek és Simon Péter óriási anyagot gyűjtött össze e kötetekben, mely bizony nem kevés kutató szorgalmat igényelt. Szó van az első kötetben Erzsébet királynéről, mely a magyarok feledhetetlen királynéjának legnagyobb s legalaposabb életrajza. A II. és III. kötet a szerencsétlen véget ért Rudolf trónörösről és a királyi család többi tagjairól, a IV. és V. kötet végre Mária Valéria főhercegnőről szól és a jubileumi évtizedről. A királyi család tagjai iránti meleg ragaszkodás, szeretet és bizalom adja meg e munka jellegét. Tárgyalja személyei, hogy magán életüket apró kedves epizódokkal tarkítva, valamint nyilvános szereplésüket is. Az életrajzokba ügyesen szövi be Magyarország legújabbkori történetét s nemcsak a történeti eseményekkel, hanem a társadalmi mozgalmakkal együtt. Ez a hő anyag azonban korántsem képez emészthetetlen anyagot, mert előadási modora könnyed, eleven, stílusa magyaros. E révén érdemelte ki a fővárosi sajtó elismerését is. A jeles munkából lapunk mai tárczarovatában közlünk egy érdekes részletet. Megrendelhető szerzőnél Budapest VII., Elemér-utca 36. sz.

Úti olvasmányul alig ajánlhatni kényelmesebb formájú, értékesebb és a mellett olcsóbb könyveket, mint a »Magyar Könyvtár« sárgaborítéku füzetait, melyeket immár majdnem minden pályaudvaron is meg lehet kapni. A vállalat eddigi számai meghaladják a 120-at s közülük bőven válogathat mindenféle izlésű olvasó. Kiváltképen gazdagon van képviselve benne az elbeszélő irodalom, még pedig úgy a magyar, mint a külföldi belletrisztika legjobb neveivel. — A most megjelent júliusi füzetek ismét néhány igen értékes munkával gyarapítják ezt a kitűnő vállalatot, mely immár teljesen meghódította a közönség legszélesebb rétegeit. A magyar irodalmat ezuttal Arany János és Cserei Mihály, a 17. század erdélyi történet-írója képviselik. Aranytól Katalin, Keveháza és Szt. László füve van egybegyűjtve egy füzetben, mely el Radnai Rezső irt tartalmas bevezetést; Cserei Mihály történetéből pedig Angyal Dávid válogatta össze a legértékesebb részleteket, melyeket ellátott a szükséges magyarázatokkal és bevezetéssel is. A külföldi irodalmakat Ibsen egyik leghatalmasabb drámája, »A társadalom támaszai« képviseli, Lázár Béla jeles fordításában, aztán Salvatore Farina egy bájos elbeszélése, »Erősebb a szerelemnél,« melyet a »Magyar Könyvtár« egyik oszlopos munkatársa, Tóth Béla ültetett át a nála megszokott kifogástalan magyarsággal; végre egy füzet »Orosz Elbeszélők Tára,« melyet Ambrozovics Dezső szépen fordított le az eredetiből s a mely méltóan csatlakozik a vállalat hasonló francia, olasz és spanyol novellagyűjteményeihez. Az újabb orosz elbeszélők közül Jezsov, Juzsin és Szalagub szerepelnek e füzetben, melynek ára, mint a Könyvtár minden számáé, 15 kr. Teljes jegyzéket szívesen küld a kiadóhivatal (Wodianer F. és fiai, Budapest, VI., Andrássy-ut 21.)

Igazságszolgáltatás.

Tolvaj adótiszt és fináncok. Három napja folyik a józsefvárosi teherpályaudvarnál felfedezett adópanama tárgyalása a törvényszéken. A fővádott Milviusz Imre volt adótiszt, tudvalevőleg nem került bírái elé, mert a vizsgálat során megőrült és alighogy bevitték a tébolydába, ott meghalt. Csak a többi négy pénzügyőri fővigyázó áll törvény előtt s őket hivatali sikkasztás büntetével vádolja az ügyészség. A fináncok, akiket különben annak idején elcsaptak, a befolyt fogyasztási adókból mintegy 10.000 forintot sikkasztottak a meghalt Milviuszsal egyetértve. Most persze tagadnak s érdekes, hogy miként védekeznek.

— Önöknek kellett volna, nemde, ellenőrizni Milviuszt? Kérde az elnök.

— Igen, de nem tehetünk.

— Miért?

— Mert nem volt — tintánk (!)

Az elnök s a bíróság tagjai csodálkozva hallgatják ezt az érthetetlen védekezést. A vádlottak megmagyarázzák: Milviusz vezetett egy jegyzéket a befolyt fogyasztási adókról, ők meg egy másik, ellenőrző jegyzéket. Mivel pedig nekik nem volt tintájuk, hát a maguk jegyzékét mindig este készítették el. még pedig úgy, hogy bementek a Milviusz hivatalhelyiségébe s ott egyszerűen lemásolták az övét.

— Nohát ilyet nem mondjanak — szól rájuk az elnök, Agorasztó bíró.

— Pedig így volt — erősködnek a vádlottak.

— Hát nem kaptak tintát?

— Kaptunk, de mikor elfogyott, hiába folyamodtunk hivatalfőnökünkhöz, napokig tinta nélkül álltunk.

A bizonyítás véget ért a déli órákban s aztán Egressy-Nagy kir. ügyész megtartotta a vádbeszédet. Utána dr. Keszits Antal, dr. Vig Viktor s a többi védők beszéltek. Az ítéletet csak majd a délutáni órákban hirdetik ki.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: dr. Imrik Péter.

- 1802 Sonnenfeld és Bing esődtömeg.
- 1870 Sonnenfeld és Bing esődtömeg — Müller János.
- 1868 Sonnenfeld és Bing esődtömeg ügyében tömeggondnoki díj és számadás.
- 1898 Dr. Rosenthal Mór — Polgári takarékpénztár.
- 1833 Sal Antal — Idrengye Györgyné.
- 1839 Schwarz Bernát — Herczegh Jenő.
- 1840 Landauer J. — Schweiger József.
- 1869 Jungreis és Veisz — Meskó Jakab s. t.

Előadó: Bócz Géza.

- 1480 Szerle Péter s. t. — Szerle Onucz.
- 1846 Szlavics Anna — Szlavics Francziska.
- 1843 Szücs Sándor — özv. Szücs Sándorné.
- 1853 Hutter Károly s. t. — Fuchs Mária.
- 1851 Dávid Pál s. t. hagyatéka.
- 1886 Bartos Gábor s. t. hagyatéka.
- 1890 Pipis János hagyatéka.
- 1897 Kovács Mihály — Szemer Berthold.
- 1898 T. Nagy István hagyatéka.

S P O R T.

Hajtóvadászat. Az Almamezőhöz tartozó Vadási pusztán vasárnap hajtóvadászatot rendezett Veigl Róbert uradalmi főerdész. A vadászaton Nemiró József egy hatalmas bak-őzet lőtt.

Céllövészet. A polgári lövőházban f. hó 2-ik és 9-én tartott lövészeteken kilövetett 1180 lövés, 378 találóban, 3660 kör, 117 taraczk és 42 mély lövéssel.

Tizenegyes kört lőttek: Mezey Mihály 7, ifj. Tóth Ferencz 5, Aufrecht Alajos 3, Klein Ignác mérnök 3, Kovács Béla 2, Kunz Gusztáv, Janky Antal és Székely Sándor mérnök egyet-egyet.

Tizenkettes kört lőttek: Mezey Mihály 6, Kováts Béla 4, Kunz Gusztáv, ifj. Tóth Ferencz, Aufricht Alajos, Szkuba Gyula kettőt-kettőt és Székely Sándor egyet.

Díjakat nyertek mély lövésre: Kunz Gusztáv és Kováts Béla.

Körlövésre: ifj. Tóth Ferencz és Mezey Mihály.

A juniorok díját nyerték mély lövésre Székely Sándor és Szkuba Gyula.

TANUGY.

A szilágysomlyói róm. kath. püspöki gimnázium értesítője. Az utóbbi években a nemzeti politika égése alatt főleg a közoktatás alsó fokán megindult államosítási műveletek dacára hál' Istennek még szép számmal vannak Magyarországon kath. középiskolák is. Őriási összegre rug ezen tanintézetek fentartási költsége, ami különben az állam nyakába szakalna, a nélkül, hogy ezáltal akár a pedagógiai érdek hátráltatva, akár a hazafiaság szempontja veszélyeztetve lenne, sőt a szerzetesek által fenntartott iskolák mint a multban egy a jelenben is többnyire mintaintézeteknek vannak elismerve. A szilágysomlyói algymnázium dr. **Schlauch** Lőrincz bibornok-püspök bőkezű támogatásának köszöni létét. Ő áldozza az évi költségvetés legnagyobb részét s a tudomány kedvelő főpap ezzel is növeli azokat a hervadhatatlan érdemeket, melyeket a kulturális célok előmozdítására fordított fejlődési bőkezűségével szerzett. Az intézet vezetése a minorita-rend tagjaira van bízva s hogy milyen szakavatott kezekben van náluk az ifjuság nevelése, arra nézve legjobb bizonyíték maga az értesítő s annak adatai. Az a program értekezés, mely az értesítőben foglaltatik olyan szabatos és szépen kidolgozott történelmi tanulmány, mely a legszebb világításban mutatja be az intézet tanári karát és annak értelmi nívóját. **Bálint Károly József**, az illető szaktanár eredeti források (Fessler, Pray, Turóczi, Kovachich, Horváth, Katona, Kerékgyártó) alapján a magyarság történetét állítja elébünk a vegyes korszakbeli királyok alatt. A szépen kidolgozott hazafias téma igen vonzó olvasmánya az értesítőnek és pedagógiai becsé is nagy. Az értesítőben ki van nyomtatva az a beszéd is, melyet az intézet másik tanára **Kölln** Gyula, a gymnasium gyászünnepe az elhunyt Erzsébet királyné felett tartott. A felekezeti hittanárokon és a rendkívüli tárgyak tanítóin kívül nyolcz rendes tanára volt az iskolának, kik közül hárman irodalmilag is működtek. A jól felszerelt könyv- és szertárak gyarapítására ebben az esztendőben jelentékeny összeget fordított a gymnasium vezető bizottság. A testi nevelésre is kiváló gond volt fordítva s a diákság fizikai erejének, edzésének és ügyességének a rendszeres tornázás, korcsolyázás, labdázás és uszás voltak az eszközei. A tanulók száma a 4 osztályban 109-re rugott, kik felekezeten szerint így oszlottak meg: róm. kath. 35, gör. kath. 32, gör. gel. 1, ev. ref. 15, és izraelita 26. Vagyis a 109 tanuló közt csak 35 olyan vallású volt, a mi megfelelt az intézet jellegének. Érdekes vonás az iskola toleráns szelleme mellett.

Ösztöndíjban és tandíjmentességben Schlauch bibornok jóvoltából többen részesültek a tanulók közül. A tehetségesebb növendékek közt ajándékkönyvek és jutalmak osztottak ki. Érdekes és gyakorlatias ujtás az értesítőben, hogy a tiszta jelesek nevei szembeszökő kövér betűkkel vannak kinyomatva. A nagyváradi Szent-László nyomda esinos kiállításában megjelent tartalmas füzetet **Mahalsik** Bónó igazgató állította össze gondosan.

MULATSÁG.

A 48-as Népkör nyári mulatsága. Pompás, fesztelen mulatság volt vasárnap a Karger Sándor-féle szép nyári mulató helyen: a 48-as népkör tartotta nyári táncestélyét. A rendezőség, **Daday** Józseffel az élén, derekasan működött, hogy a vendégek teljesen meg legye-

nek elégedve. A jókedv, táncz, világos reggeli tartott. Az ételek és italok kifogástalanok voltak s dicséretet szereztek **Karikás** Vilmos vendéglősnek.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Kedden: *Coullisset ur.*

Szerdán: *Thurán Anna.*

Csütörtökön: *Lili. Örley* Flóra föllépte.

Pénteken: *Párisi élet. Örley* Flóra föllépt Szombaton: *A baba.*

d. u. *Jani és Juczi.*

Vasárnap este: *Toloncz.*

Lelencz.

Vasárnap este *Szigligeti* Ede sok tragikummal telt színműve a Lelencz került színre. Minthogy Szigligeti darabot adtak, tehát *Szentgyörgyi* István volt Szentesi Nagy István rektor szerepében. A darab két másik főalakját *L. Fáti Szeréna* (Julcsa) és *Turchányi* Olga (Erzsi) adták sikerülten, *Kassai* Károly (Gyuri) is népszínmű szerephez jutván, hozzáértőleg bánt el vele.

Sarah grófné.

Ohnet az érzelmes francia regényírónak drámái is érzelmesek és drámái eszközökben pedig mellette maradnak a divatos francia dráma írók művei mellett. A császár ezredesénél amely a mult évben itt megbukott, jobb a Sarah grófné, mely tegnap került színre gondos összjátékban.

Ez a eselekvény azonban mely Sarah grófnéban van, kevés 5 felvonásra darabolva szét és bármennyire feledtette is *L. Fáti Szeréna* játéka a eselekvény hiányát, a közönség még is hálát adott, midőn Sarah O' Donnor beleugrott a szakadékba és megkönyebbült, mert legalább nem szenved annyit a szerelem sulya alatt.

Méltóságteljesen adta az öreg Canalheilles gróf tábornok szerepét *E. Kovács* Gyula. *Tompa* K. (Severac) és *Miklósi* Ilona (Blanche) a darab több jelenetében sikerülten játszottak.

A darabban két komikus alak is van és egy bájos egyéniség. A goromba Merlot ezredes (*Szentgyörgyi* István) és a taktikából goromba Frossara közjegyző (*Iványi* A.) mindketten felvették a szerep előnyös oldalát. *Turchányi* O. Madelaine szerepében kedveskedett. A darab kiállítása pompás s kifogás nélküli, különösen a 2. felvonásbeli díszletek meglepők.

TAVIRATOK.

Uj kath. esketési szertartás.

Budapest, jul. 10. (Saját tud. táv.) Esztergomból, egyházi körökből érkezett hír, hogy egy új kath. esketési szertartáson dolgozik az egyházmegye tagjaiból alakult bizottság. A most életben levő szertartást Pázmány magyaros alkotása szerint dolgozzák át.

A zsámbokréti kerület képviselője.

Budapest, jul. 10. (Saj. tud. táv.) A zsámbokréti választókerületben képviselőül **Vörösmarthy** államtitkárt jelölték. kinek megválasztását egyhangunak hiszik.

Borzalmas vallatás.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) Komáromból írják, hogy az ottani kir. törvényszék egy borzalmas bűnügyet tárgyal, melyben intelligens hivatalnok emberek éltek vissza szörnyű módon hatalmukkal.

A mult évben ugyanis a mocsai községpénztárból elloptak 2157 frt 80 krt. A vizsgálat úgy indult meg, hogy a esendőrök összefogdosták a büntetett előéletű egyéneket a községben s ezeket vették vallatás alá s a legkegyetlenebb eszközökhöz folyamodtak, hogy belőlük vallomást csikarjanak ki. A kinzók **Szabó** Kálmán, a szolgabíró s a vizsgálatra kiküldött **Molnár** Gedeon számvevő voltak, kik a vallatás alá fogott **Kovács** Istvánt guzsba kötötték két napig s a számvevő egy pálczával addig ütötte a talpát, míg a pálcza foszlányokban volt. Ez azonban még nem volt elég, hanem az ütlegelést somfa bottal folytatta altestén. Ekkor **Szabó** Kálmán szolgabíró az összelánczolt szerencsétlen ember kezére taposott s bottal annyira verdeste kezeit, hogy a delikvens kinjában a nadrágját harapta. Miután **Kovács** István másnap sem vallott, a számvevő ezintányérra öntött szeszt gyujtott meg **Kovács** talpai alatt s ezt háromszor megismételte, negyedszer pedig az égő szeszt a lábára öntötte. Hátrakötött kezénél fogva felakasztották s úgy ütötték, verték mindenütt. A számvevő késével a körmei alá szurkált, négy napig sem enni, sem inni nem kapott. És **Kovács** István még ezuttal sem vallott semmit, hanem az igazi tettes nemsokára önkényt jelentkezett.

Áradás a felvidéken.

Budapest, július 10. (Saját tud. táv.) A Vág és Béga folyók a napok óta tartó esőzések következtében kiáradtak s mindent elöntöttek. Ruttkát a Vág és Turócz árasztották el. A vasuti forgalom megakadt.

Vilmos császár nem utazik.

Budapest, jul. 10. (Saját tud. táv.) Berlinből megczáfolják **Vilmos** császár franciaországi utazását, a miből azt következtetik, hogy a császár a francia sajtó ellene irányuló hangulata miatt változtatta meg szándékát.

Az osztrák miniszterek Budapesten.

Bécs, július 10. Thun gróf miniszterelnök ma Budapestre utazik, a hová holnap reggel valószínűleg Dipauli báró kereskedelemügyi miniszter is követi. A Wiener Allgemeine Montagszeitung szerint lehetséges, hogy a legközelebbi napokban Kaizl dr. pénzügyminiszter is Budapestre utazik, hogy magyar kollégáival tanácskozzék. (Magy. Táv. Ir.)

A belgrádi összeesküvés.

Belgrád, jul. 10. A radikális párt tagjainak összefogdosása még folyton tart. **Gyurics** Milán főpapot, a legtekintélyesebb radikálisok egyikét Uzsicéből reggeli vonattal s erős fedezettel a rendőrségre hozták. Letartóztatták **Todomszki** vegyész, az Odjek két munkatársát s ezzel az Odjek a szerkesztő-tulajdonos s az összes munkatársak elfogatása folytán megszűnt. **Belgrád**, jul. 10. Milán ex királyhoz üdvözlő sürgönyöket küldtek a román és

görög kir. házak, a konstantinápolyi gör. patriarkától. Ma délelőtt Milán 100 tagu üdvözlő deputációt fogadott, mely deputációban több előkelő radikális volt.

Belgrádban ma kihirdették az ostrom-állapotot. *Gruics* szl. pétervári szerb követ, volt miniszterelnök sem kerüli el a többiek sorsát. Egész sereg radikális hivatalnokot elcsaptak.

A belgrádi félhivatalos rejtett gunynyal részletesen elbeszéli hogy *Pasics* börtönbe szállítása *kiméletesen* történt. Szóval az uralkodó rendszer siet kitélni bosszuját.

Kegyelem egy tábornoknak.

Páris, jul. 10. *Gilletlának* a kémkedésért rég öt évi fogságra ítélt olasz tábornoknak a jul. 14-iki nemzeti ünnep alkalmából megkegyelmeztek. (Magy. Táv. Ir.)

Személyi hír.

Kopenhága, július 10. Keresztély király Weisbadenbe utazott. (Magy. Tár. Ir.)

Áradások Sziléziában.

Troppau, július 10. A mult hetek tartós esőzései következtében keleti Szilézia összes folyói, különösen az Osztrávicza, Odera és Visztula, erősen áradtak és kiterjedt árvizeket okoztak. A Visztula partján fekvő egyéb községek között különösen rossz Szwarcwasser városoknak a helyzete, a melyek alantfekvő részei víz alatt vannak. A helyzett tegnap éjjel fenyegető volt. Thun gróf tartományi elnök még tegnap éjjel Szwarcwasserbe utazott. A veteményekben tetemes kár esett. (Magy. Táv. Ir.)

A brünni szátrájk.

Brünn, július 10. A textil-munkásoknak nagy gyűlését, a melyet azért hívtak egybe, hogy a munkának hétfőn való megkezdéséről tanácskozzanak, nem tartották meg. Hat óra körül csak vagy 500 munkás jött el, a kiket az egybehívók felszólítottak, menjenek a gyárakba és a létrejött megállapodások szerint 1/3 óra körül kezdjék meg a munkát. A szövogyári munkások ellenben, mintegy 3—400-an még mindig nem állottak munkába és hír szerint egész héten sztrájkolni szándékoznak. (Magy. Táv. Ir.)

Transzvál.

London, jul. 10. A Times cikket közöl Transzválról s azt mondja, hogy Krüger új javaslata látszólag haladást jelentenek; de pontos mivoltukat és horderejüket még nem lehet teljesen megítélni. Oktalanság lenne őket teljes egészükben elutasítani, mielőtt kimerítő értesítések érkeznének, de minden megoldás elfogadhatatlan, a mely nem foglalja magában eléggé világosan meghatározott módját a választójognak a külföldiek részére való megadásának, mert csak ezáltal lehetne elhárítani a krízis újból való kitörésének veszélyeit. (Magy. Táv. Ir.)

A Hazletoni-ügy.

Bécs, jul. 10. A Winer Allg. Montagszeitung londoni levelezője állítólag hiteles forrásból arról értesült, hogy Ausztria-Magyarország a hazletoni ügynek választott bíróság útján való elintézését ajánlotta, a mely kívánságot az amerikai kormány elutasított.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: **Neidegg**, fordította: **Szirtes**. 51

— Küldd el a kocsit és látogasd meg a szegény beteget.

— Ne kinozz vele, Feri, megmondtam, hogy nem.

Ganermann megölte nejét s fejecskéjét keblére vonta:

— Ne gondold örökösen a szórakozásra édesem; tanuld ismerni az örömet, melyet a jócselekedetek szereznek.

— Miért sajnálsz tőlem a kellemes időtöltéseket? — felelt hízkelkedve; — mialatt a hivatalban vagy, itt ülök árván, egyedül, majd megöl az unalom.

— Az igaz, szívem; de idővel az is jobbra fordulhat, ha a jó Isten gyermeket talál adni.

— Gyermeket? ! Isten ments! Az már az utolsó! — felelt Áda visszariadva.

— Áda, hogy bezzélhetsz így? . . . Tudom, nem beszélsz komolyan, de hidd meg, rossz tréfa.

— Egész komolyan mondom. A gyermek csak gondot és fáradságot szerez az anyának. A gyermekek csak bajnak vannak a világon, mondja mindig Viktória, pedig ő csak tudja.

— Csak Viktória mondásait nem tartanád olyan sokra! — szólt Ganermann ingerülten.

— Ohó! Viktória szellemes és okos asszony.

— Viktória sokat beszél és meg vagyok róla győződve, hogy nem olyan rossz, mint szavai; és remélem, hogy nem is sejt, mennyi kárt tett velök a te lelkedben.

— Ugy! Erkölesi predikáció és még hozzá igen udvariatlan. Ideje már, hogy menjek.

Elindult, de az ajtótól még egyszer visszafutott férjéhez:

— Mire visszatérek már nem haragszol, ugy-e te édes, te drága, te dörmögő Feri! Mégis nagyon szeretlek téged.

Lábbujjhegyre állt, magához vonta férje szakállas arcát és forró csókot nyomott ajkaira. Ganermann nem tudott haragudni rá, nem tudott vele keményen bánni, vele, a ki hízkelkedett, mint a kis czicza, bár mélyebb érzelmekről nem volt fogalma. Mig feleségének sötét szeméit nézte, melyekkel oly barátságosan mosolygott rá, teljesen bűvös hatalma alatt állt e bájos teremtsnek; miután azonban becsukódott az ajtó a távozó mögött, busan és leverten vallotta meg önmagának, hogy Áda nem az az asszony, a ki megtudná érteni gondjait és örömeit, a ki vele együtt tudna érezni, nem az az asszony, a ki életét boldoggá tehetné. (Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állása és az aratás a külföldön.

A földművelésügyi m. kir. miniszterhez a cs. és kir. konzuloktól beérkezett jelentések alapján.

Németország.

A könnigsbergi konzul június hó 30-ról jelent, hogy a mérsékelt meleg és esős idő, az összes gabonaneműek, a burgonya és répafélékre kedvező hatása volt. Némely vetés rendkívül elgyomosodott.

Olaszország.

A genuai konzul írja, hogy június első felében egész Olaszországban száraz és meleg volt az időjárás, később szeszélyes idő következett. A vetések állásáról szóló hírek kedvezőlenebbek, mint ezelőtt. Itáliában a buza aratását befejezték, az eredmény teljesen kielégítő, — jobb mint 1898-ban. Dél-Itáliában a szárazság kárt okozott, a jó terméshez fűzött remények csökkentek. Közép- és Észak-Olaszországban jó termést várnak. Mindent egybevetve egész Olaszország buzatermése aligha éri el a mult évi 47 millió hl. eredményt.

A kukorica és rizs jól áll.

Svájc.

A zürichi konzul jelentése szerint a gabonaneműek általában szépen állanak: Az őszi gabona némely helyen azonban sovány.

Görögország.

A pirens-atheni konzul jelentése szerint az aratás egész Görögországban kedvező időben folyt le s már majd mindenütt befejeztetik.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot a külföldön.

(A cs. és kir. konzulátusoktól beérkezett hivatalos jelentések alapján).

Oroszország.

A tífisi konzul folyó évi június 15-ről jelent, hogy a vetések túl a Kaukázus vidékén a hótalán tél és száraz tavasz után elmaradottságukból sokat javultak az április hóban beállott esőzések folytán. Az eső csak a vidék déli és keleti részén nem volt kielégítő. Az itt szokásos felhőszakadások, záporok és jégesők ez évben nem okoztak ugyan oly kárt, mint rendszeren, de ezt ellensúlyozta a sáskák fellépése, melyek a keleti részeken veszélyeztetik a vetéseket, mivel irtásukra az eszközök nem kielégítőek. A vetések határozottan jóknak mondhatók: Tiflis, Rutais és részben Sakatal kormányzóságban kevésbé kielégítőek: Elisabethpol, Baku és Eriván kormányzóságokban; és nem kielégítőek Baku és Eriván egy részében, Abházia kormányzóságban és szórványosan Tiflis és Rutaisban. Általánosságban a vetések mostani állása után kielégítő aratás várható.

Franciaország.

A párisi főkonzul f. é. június 27-ről jelent, hogy a buza vetések állása még mindig kielégítő. Laza talajokon a vetések megsínylették az előző szárazságot; a kötött talajokon azonban mindenütt jól folyt le a virágzás és kalászképződés, melyek folytán minőségileg és mennyiségileg kielégítő termés várható, habár a termés mennyisége közelről sem érheti el az 1898. évet. A legutóbbi 8 nap előtti esőzéstől a buza helyenként megdőlt és ez által is kárt szenvedett. A zab fejlődését, mely már a szárazságtól nagyon szenvedett, a beállott eső előnyösen befolyásolta, de fejlődését egészen helyre nem hozhatta és így a szárazság miatt még mindig panaszok merülnek fel.

Az ottani konzul június hó 27-ről jelent, hogy a növényzet némely vidéken a szárazság miatt visszamaradt, másutt ismét erős záporok megdöntötték, zivatarok és jégesők kárt tettek bennök.

A buza állása a három legjelentékenyebb departemantben 10—12 százalékkal rosszabb, mint két hét előtt. A többi gabonanemű kielégítően áll s a mult évihez hasonló termést ígér. Az aratást 14 nap előtt megkezdték s Délfranciaországban a Rhone vidékén és a Provencheban serényen folyik, helyenkint pedig már be is fejezték.

A buza minősége igen jónak mutatkozik, a szem teljes és jól fejlett.

A zab, mely a szárazságtól sokat szenvedett, jóval gyengébb termést ígér, mint 1898-ban.

A burgonya és répafélék kifogástalanok, a takarmányműveket lekaszálták. A gyümölcsfákat fagy károsította és minőségüket is megromította.

A lyoni konzul jelentése szerint a kerületébe tartozó vidékeken az őszi buza részben a mult évihez hasonló termést ígér, részben annál jobb. A tavaszi buza pedig némely Departemantben rosszabbul áll, de jobbára a mult évihez hasonló termésre nyújt kilátást.

A többi gabonanemű kielégítő termést ígér.

Amerikai Egyesült Államok.

A chikagói főkonzul folyó évi június 18-ról jelent, hogy az időjárás a déli atlanti államok és az északi vidékek valamint a — Pacific partvidék kivételével, a hol túl meleg, illetőleg túl hideg uralkodott — általában kedvező volt. A középső államokban esőzések voltak. Az őszi buzavetések állása a nagyon elterjedt rozsdá

daczára még nem hanyatlott. Dél-Ohio és közép Missisipi államokban már aratják csekély mennyiségű, de igen jó minőségű eredményrel. Az őszi búzával bevetett terület 26 millió acre, utána 10'9 buschel acenkinti terméssel 260 millió buschelle becsülhető a termés. A tavaszi buza fejlődése kielégítő, elég jó, bár csekélyebb mennyiségű terméssel bíztat; az 17750000 acre terület után átlagtermés mellett 285 millió bushel eredmény várható. Őszi és tavaszi buza termés, tehát együtt 495 millió bushelnek felel meg. A kukorica fejlődése hiányos, a korai ültetéseket a hideg és esős idő miatt újra kellett vetni, hitelesítő eredmény azonban még nem tekinthető kizártnak. A zab megsínylette az esős időjárást, de jó termést szintén adhat még.

A San-Franciscoi konzul jelentése szerint a vetések állása igen jó.

Algír.

Az algíri főkonzul f. évi június 27-ről jelent, hogy a már két nap óta óhajtott eső nem következett be, minek folytán az aratási eredmény a szárazságtól sokat szenvedett. A fensíki vidéken a vetések megsemmisültek. Legutóbb sáskák is meglepték a még kárt álló gabona féléket és még kárt tehetnek azokban. A gabona kivitel csak szerény mérvű lehet.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 10.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	—	—	—	—	354.70
Magyar hitel	—	—	—	—	383.25
Allamvasut	—	—	—	—	350.40
Rimamurányi	—	—	—	—	301.50
Magyar jelzőlog	—	—	—	—	244.75

Salgótarjáni	—	—	—	—	331.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	101.50
Déli vasut	—	—	—	—	6508.

Határidők.

Budapest, július 10.

Készaru búzában az irányzat lanya volt 18,000, mm. forgalom mellett az árak változatlanul jegyeztettek.

Buza áprilisra	—	—	—	—	8.88
Buza októberre	—	—	—	—	4.96
Tengeri jul.	—	—	—	—	7.05
Rozs ősze	—	—	—	—	5.62
Zab ősze	—	—	—	—	4.82
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	—

B u c s, július 10.

Az irányzat nyugodt.

Osztr. hitel	—	—	—	—	583.60
Magyar hitel	—	—	—	—	392.25
Allamvasut	—	—	—	—	348.25

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	119.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	96.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	101.—
Magyar keletvasuti államkőtvény 1876-ból	—	—	—	—	120.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	35.75
Halmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.50
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	96.75
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	160.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	138.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	100.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	100.25
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	119.25
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	100.25
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	139.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	—	910.—
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	391.—
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	—	382.50
Párisi vista	—	—	—	—	347.75
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	9.56
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	58.92
London vista	—	—	—	—	120.50
20 márkásarany	—	—	—	—	11.78

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadbérllet 70. szám. Kisbérllet 70. szám.
Páros. Páros.

Ma kedden, 1899. július 11-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

COULISSET UR.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Ernest Blum és Raoul Toché. Fordította: Mihály József.

SZEMÉLYEK:

Coullisset	—	—	—	—	Vendrei F.
Saint Castel, tábornok	—	—	—	—	Szerdahelyi Ferencz
Gaston de Brionne gróf	—	—	—	—	Janovics Jenő
Rosine, felesége	—	—	—	—	Miklósi Ilona
Lucien, de Voulettes	—	—	—	—	Bónis Lajos.
Louise, felesége	—	—	—	—	I. Vásárhelyi V.
D'Esparvillén	—	—	—	—	Laczkó A.
Alfrédné, házmesterné	—	—	—	—	K. Arpási Kata.
Anette, szobaleány	—	—	—	—	Horváth Paula
Baptiste, komornyik	—	—	—	—	Heltai N.
Benoit, komornyik	—	—	—	—	D'Esparvillénénél Váradi M.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy e forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első 3melet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szerdán, 1899. július 12-én:

T u r á n A n n a.

Történeti dráma 4 felvonásban. Irta: Bartók Lajos.

A szarkasztéért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

V A S U T I M E N E T R E N D.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva ér.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Rév	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp	1 17	1 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd	1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalu	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány ér.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Kereszttes	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta					
Várad-Velenceze	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.
Nagyvárad ér.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos	9 41	5 17	M.-Pályi	5 47	1 30
Bors	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi	10 05	5 41	H.-Pályi	6 03	1 48
Mező-kereszttes	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi	10 20	5 55	H.-Bagos	6 18	2 05
Mező-Peterd	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	N.-Léta-	—	—	Sáránd	6 40	2 29
B.-Ujfalu	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Vértés ér.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp	3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sarand—Derecske. Derecske—Sarand.					
Báránd	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	—	—	4 06	5 43	2 57	Sarand ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa	—	—	4 27	6 04	3 26	Derecske ér.	9 57	5 35	Sarand ér.	6 20	2 09
Szolnok	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00						
Nagy-Kat	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55						
Budapest ér.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 03						

Nagyvárad—Szeget

Szeget—Nagyvárad.

Nagyvárad—Arad.

Arad—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 50	7 00	Szeget ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 37
Ösi	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely	4 38	11 05	7 50	Gyula	12 21	6 44	10 01	Kurtics	5 39	11 52	10 07
Less	10 48	5 01	7 52	Orosháza	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza	6 14	12 31	10 54
Gyapju	10 56	5 10	8 05	Csaba	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba	6 47	2 33	4 50
Cséffa	11 05	5 19	8 29	Gyula	7 27	3 05	5 26	Kurtics	3 28	8 21	5 38	Gyula	7 27	3 05	5 26
Szalonta	11 26	5 44	8 46	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Arad ér.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán	11 46	6 05	9 15	Kötegyán	7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Sarkad	11 57	6 17	9 31	Szalonta	8 23	4 10	6 47		Vegy. v.	Vegy. v.	<th>Vegy. v.</th> <th>Vegy. v.</th>	Vegy. v.	Vegy. v.		
Gyula	12 21	6 44	10 01	Cséffa	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Csaba	2 10	7 41	4 44	Gyapju	—	4 42	7 29	Nánhegyes	6 34	8 21	Nánhegyes	4 32	6 46		
Orosháza	3 10	9 10	5 50	Less	9 04	5 00	7 51	Dobrest ér.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz ér.	4 56	7 10		
H.-M.-Vásárhely	4 00	10 02	7 00	Ösi	9 21	5 19	8 16								
Szeget	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31								

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.